ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 55 ՏԱՍՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի, 29 Մարտի **1901** Հինգշաբթի, 29 Մարտի ՏԱՍՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 55

Տարեկան 10 բուբլի, վեց ամիսը՝ 6 բուբլի, երեք ամիսը՝ 3 բ.50 կ., ամիսը՝ 1 բ., հատը 5 կ.։
Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Норъ-Даръ“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի մաօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Բայտարարութիւնները ընդունւում են ամեն լեզուներով։ Բայտարարութիւնների բառին 2 կ., բակլամների համար կրկնապատիկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Առաջնորդող. — Թիֆլիսի քաղաքային Խորհրդի անդամների ընտրութիւնները։

Քրոնիկոն.—Լուրեր։

Մեզ գրում են.—Ղամարլուից։ Ղարայազից։

Թղթակցութիւններ.—Մոսկուայից։ Նամակ Պարսկաստանից. Սալմաստ։ Նամակ Կիպրոսից, Նիկոսիա։

Քաղաքական.—Թիւրքիա։ Սպանիա։ Միացեալ Նահանգներ։

Հեռագրական լուրեր։

Բանաստիրական.—«Ճի երթաս»։

Տեղեկատու։

Յայտարարութիւններ։

Թիֆլիս, 28 մարտի 1901 թ.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—

Այս տարի լրանում է Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի (դումայի) լիազօրութեան ժամանակը։ Օրէնքի համեմատ, այս գարնան պիտի կատարուեն առաջիկայ 1901—1905-ի քառամեակի ընտրութիւնները, եթէ չյետաձգուեն։

Քաղաքային ինքնավարութեան վերաբերեալ օրէնքը տալիս է քաղաքի Խորհրդին իրաւունք՝ կատարելու այդ ընտրութիւնները մի ընդհանուր ժողովում կամ, եթէ հարկը պահանջում է, թաղային մի քանի ժողովներում։ Վերջին դէպքում Խորհուրդը քաղաքը բաժանում է իւր հայեցողութեամբ մի քանի թաղերի և այդ թաղային ժողովներում ընտրութիւնները անելու որոշումն առաջարկում է նահանգապետին ի հաստատութիւն։

Թաղային ընտրողները իրաւունք ունին ընտրելու իրաւասու միմիայն իրենց թաղեցիներից։

Այս սահմանափակումը նուազեցնում է ընտրելիների թիւը և, բնականաբար, ստորացնում քաղ. Խորհրդի բարոյական և մըտաւոր մակերեսոյթը։

Այդ հանգամանքը, երևի, ի նկատի առնելով, բացի Պետերբուրգից և Մոսկուայից, ուր իրաւասուների թիւը հասնում է 160 ի, Ռուսիայի ոչ մի քաղաք մինչև այժմս քաղաքային ընտրութիւնները չի կատարել թաղային ժողովներում։

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ չորս տարի սրանից առաջ քաղաքային ընտրութիւնների ետանակը լրագրական սուր վիճաբանութիւնների նիւթ դարձաւ, և այն ժամանակ մենք մեր դիտողութիւնները արեցինք օրէնքից չհեռանալով։

Հրապարակախօս Վելիչկոն բարւոք էր համարում և պահանջում էր, որ քաղ. ընտրութիւնները կատարուեն թաղային ժողովներում. նա դրանով քաղ. Խորհրդի «միակողմանիութեան» առաջն առնել տալ էր ուզում, իսկ միակողմանիութիւն ասելով Վելիչկոն քաղ. Խորհրդի մէջ հայերի գերիշխանութիւնն էր ուզում հասկացնել։

Այդպիսով և այդ ժամանակից սկսած այժմեան Խորհրդի հակառակորդների համար՝ ընտրութիւնները թաղային ժողովներում ծառայում են իբրև նշանաբան։

Անցեալ տարուայ նոյեմբ. 27 ի նիստում քաղ. Խորհուրդն իւր հակառակորդների ցանկութեանը ընդառաջ և որոշեց 1901-ի ընտրութիւնները համարքաղաքը բաժանել երկու ընտրողական թաղերի։ Նահանգապետը չհաստատեց Խորհրդի այդ որոշումը. իւր կողմից առաջարկեց մի քանի փոփոխութիւններ անել թաղերի դասակարգութեան վերաբերութեամբ։

Նահանգապետի այդ առաջարկութիւնը քննութեան առնելով սոյն մարտի 5-ի նիստում, Խորհուրդը մերժեց և որոշեց երկու ձայնի առաւելութեամբ պատասխել առաջիկայում քաղ. ընտրութիւնները մէկ ընդհանուր ժողովում, ինչպէս միշտ եղել է։

Այս վերջին որոշումն էլ նահանգապետը չհաստատեց։

Սոյն մարտի 26-ի նիստում Խորհուրդը քննութեան առաւ նահանգապետի բողոքը և նորից, այս անգամ միայն մի ձայնի առաւելութեամբ, որոշեց կատարել ընտրութիւնները մի ընդհանուր ժողովում։

Եթէ այս վերջին որոշումն էլ չհաստատի նահանգական վարչութիւնը, այդ դէպքում գործը, օրէնքի համաձայն, կուղարկուի մինիստրների մասնաժողովին Պետերբուրգ, որից կախուած կըլինի քաղ. Խորհրդի և նահանգական վարչութեան միջև ծագած անհամաձայնութեան լուծումը։

Մի ընդհանուր ժողովում կատարուած ընտրութիւնները շատ առաւելութիւններ ունին. այդ եղանակով կընտրուեն ոչ թէ իւրաքանչիւր թաղի, այլ ամբողջ քաղաքի յարմարագոյն մարդիկ։ Տարակոյս չկայ, որ, այժմեան պայմաններում, թաղային ընտրութիւնները կընուաստացնեն քաղ. Խորհրդի զարգացման մակերեսոյթը։

Այժմ Թիֆլիսի քաղ. Խորհուրդը իւր բարձրագոյն և միջնակարգ ուսումն ունեցող իրաւասունների թուով, բացի Վիլնա քաղաքի Խորհրդից, Ռուսիայի բոլոր քաղաքների խորհուրդներից բարձր է կանգնած։

Այդ ամենն աչքի առաջ ունենալով հանդերձ, մենք գերադասում ենք, այս անգամ գոնէ, թաղային ընտրութիւնները։

Կարելի է մի քանի տարով հաշտուել Խորհրդի ոչ ինտելիգենտ կազմակերպութեան հետ, միայն վրացիներին համոզելու համար, որ Խորհրդի մէջ հայերի տիրապետութիւնն ամենևին կախում չունի ընտրութեան եղանակից։

Մի անգամ ընդ միշտ պէտք է վերջ դնել այն առակին՝ իբրև թէ հայերն են տիրապետող և ոչ վրացիները — ընտրութիւնների եղանակի շնորհիւ. եթէ եղանակը փոխուի, այդ տիրապետութիւնն իբրև թէ պիտի վերջանայ։

Հասկանալ կամեցողներին պէտք է հասկացնել, որ հայերը քաղ. Խորհրդում մեծամասնութիւն են կազմում օրէնսդրի պահանջմունքի համաձայն։

Օրէնքը քաղաքի տնտեսական կառավարութեան իրաւունքը տալիս է քաղաքացիների այն տարբին, որ Թիֆլիսում հայերն են կազմում։

Օրէնսդիրը քաղաքային ինքնավարութեան հաստատութիւնը յօրինելով աչքի առաջ է ունեցել ոչ թէ suffrage universel-ը (ընդհանուր ձայնատուութիւն), այլ *շահերի* ներկայացուցչութիւնը։

Արդի քաղ. ինքնավարութեան կանոնադրութիւնը կամենում է, որ քաղաքի տնտեսութիւնը վարեն ոչ թէ նրա ժամանակաւոր ու առհասարակ բնակիչները և ոչ նրա բնակչութեան ստորին դասը, այլ յայտնի տուրք վճարող տների տէրերը և վաճառականների խաղաղութեան համար։

Ազգիկը այն ժամանակ գնում էր յաղթողի կառքի ետևից, բայց հանդէսի վերջանալուց յետոյ, քանի որ պատանդը չէր կարելի իբրև գերի նկատել՝ Պոմպոնիոսն ևս իւր կողմից չգիտէր թէ ինչ անէ նրա հետ։

Շափազանցացրած կարծիք։

Մատնացոյց արեց Պետրոնիոսի արձանի վրայ։

Հացից յետոյ, որ նախաճաշիկ էր անուանւում և որին երկու ընկերները նստեցին...

Ամենայարմարն են կէսօրից յետոյ ժամերը։

Ամբոխի աչքը կարող էր համարուել աւելի շուտ վատ գուշակութիւն։

Մարդիկ, որոնցից բաված սիսեռի հատ էր գալիս, որ միշտ ունենում էին ծոցում։ (Ի՞նչն էին ունենում—սիսեռը, թէ սիսեռի հատը)։

Ինչ որ վերաբերում է ոտանաւորներին՝ զգուելի դառան ինձ նրանք։

Իրան քաջալերել է Աւլոսի հետ վարմի ծանօթութիւնը։

Այս տանապրիական գծերով ազգիկը...

Ինքը (Պետրոնիոսը) Վինիկիոսի հետ մենակ գնուեց դեռպակի մէջ։

Դա Ծերունի Կայոս Հաստան էր, նրա... բրիտանական պատերազմների մէջ ընկերակիցը։

Երկուսս Պոմպոնիայի հետ (երբ հոգի) սիրում ենք քեզ։

Մահով վճարեց իւր անպատուութիւնը։

Այս միտքը չէր տեղաւում (?) նրա գլխում։

Ոչինչ նրան այնտեղ չէ սպառնում Կեսարի տանը։

Աջողացել եմ քեզ համար տեղ Ավգիայի կողքին։

Բայց եթէ այդ պատահէր ինձ անել։

Վաղը կըտեսնեմ Լիվիային, իսկ յետոյ կունենամ նրան իմ տանս։

Կեղծ մազեր հագնել։

Դուք, ինչպէս և ստոյիկները..երբ հարկ է լինում ընտրել անպատուութիւն կամ մահ՝ միայն մահն է կարող ընտրել։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԱԿԱՆ

«ՃԻ ԵՐԹԱՍ»

(Մի քննական յօդուածի առթիւ)

—

«Մուրճ» ամսագրի վերջին գիրքի մէջ (1901 թ. մարտ) զետեղուած է Ստ. Լիս. ստորագրութեամբ մի յօդուած, որի մէջ քննադատում է պրոֆ. Վինոգրադովի ընդհանուր պատմութեան դասագրքի հայերէն թարգմանութեան լեզուն։ Յօդուածագիրը ցոյց է տալիս, որ թարգմանիչն (Ն. Քարամեան) անընդունակ թարգմանիչ է և, ի միջի այլ օրինակների, նրա երեսին է շպրտում ոչ-հայերէն դարձուածներ ու չարահիւսութիւններ։

Շատ ուրախալի է, որ մեր մամուլի մէջ երբեմնակի լոյս են տեսնում քննադատական յօդուածներ այս ու այն թարգմանութեան լեզուի մասին, և խիստ ցանկալի է, որ այդպիսի յօդուածներ կարելոյն չափ շատ ապա մեր մամուլը, դրանով անպատճառ քիչ թէ շատ կը մաքրուի մեր թարգմանական գրականութեան լեզուն, որն անշնորհք և տգէտ թարգմանիչների շնորհիւ հիմնովին ապականուել է ամեն տեսակ օտարամուտ դարձուածներով։ Իսկ թէ այս վերջին հանգամանքը որպիսի մեծ չարիք է, կարելի է եզրակացնել այն բանից, որ մեր գրականութիւնը բաղկացած է մեծ մասամբ թարգմանական երկերից, որոնց տակաւն օրէ ցօր աճում է ինքնուրոյն երկերի համեմատութեամբ։ Միւս կողմից, լեզուական քննադատական յօդուածները կարող են, թէև անուղղակի, նպաստել այն բանին ևս, որ կրմաքրուի նաև մեր ինքնուրոյն երկերի լեզուն, որը նոյնպէս մեծ մասամբ օտարացած է հայ լեզուի ոգուց։

Մեր լեզուն մաքրելու ձգտման տեսակէտից ես այնքան կարևոր նշանակութիւն եմ տալիս Ստ. Լիս.-ի յօդուածին, որ չեմ կարողանում զսպել ինձ և յօդուածագրի ուշադրութիւնը չդրաւիրել մի այլ թարգմանութեան լեզուի վրայ, որի համեմատութեամբ Ն. Քարամեանի թարգմանութեան լեզուի մէջ իւր նկատած սխալները շատ անմեղ բաներ կարող են համարուել։

Խօսքս Հենրիկ Սենկևիչի «Ճի երթաս» («Quo vadis») վէպի մասին է, որը թարգմանել է Ստ. Լիսիցեանց։

Մի տարօրինակ զուգադիպութեամբ Ստ. Լիսիցեանցի այդ սքանչելի թարգմանութեան ընթերցումն ես նոր էի վերջացրել, որ կարդացի Ստ. Լիս.-ի քննադատական յօդուածը, և եթէ հէնց այդ թարգմանութիւնն եմ յանձնում քննադատի ուշադրութեանը, այդ բանը պէտք է վերագրէք միայն յիշեալ զուգադիպութեանը։

Ձգիտեմ, մեր մամուլի մէջ մի որևէ քննադատական յօդուած լոյս է տեսել արդեօք «Ճի երթաս» ի հայերէն թարգմանութեան մասին (գիրքը լոյս է տեսել 1898 թ.), բայց արժէ օգտուել այս յարմար առիթից ցոյց տալու համար Ստ. Լիսիցեանցի թարգմանչական ձիրքն իւր թարգմանած ստուարահատոր գրքի մէջ, որը կարելի է անուանել մի փառաւոր հայատգիտութեան ամենահարուստ չտեմարան։

Գրքի շապկի վրայ տպուած է՝ «Վերհերէնից թարգմանեց Ստ. Լիսիցեանց»։ Ես իրաւունք չունիմ կասկածելու, թէ Ստ. Լիսիցեանցը լեհերէնից չէ թարգմանել, այլ—ռուսերէնից, չնայելով որ նրա թարգմանութեան մէջ կան ինձ շատ լաւ ծանօթ ռուսերէն արտայայտութիւններ։ Այս քանն ասելու ինձ թելադրում է այն հանգամանքը, որ ես նախ՝ լեհերէն չգիտեմ, թարգմանութիւնը բնագրի հետ համեմատելու և թարգմանչի լեհագիտութեան չափն իմանալու համար. երկրորդ՝ տրամադիր եմ կարծելու, որ լեհերէնն ու ռուսերէնը միևնոյն սլաւեան լեզուի ցեղին պատկանելով՝ կարող են միևնոյն ձևի արտայայտութիւններն ունենալ։ Վերջապէս, ես ուզում եմ հաւատալ, որ Ստ. Լիսիցեանցը «Quo vadis»-ը թարգմանել է իսկապէս լեհերէն բնագրից, քանի որ ինքն այդպէս է գրել։

Բայց խնդիրն այդ չէ, այլ այն, որ Ստ. Լիսիցեանցի թարգմանութիւնը հայերէն չէ և չի կարող լինել, քանի որ, ինչպէս երևում է թարգմանութիւնից, նա հայերէն չգիտէ և թարգմանելիս մտածել է ոմն գիտէ ինչ լեզուով, բայց հայերէն—ամենևին։

Որ այդ այդպէս է, ես պատրաստ եմ երդուելու։ Եւ երդւում եմ մեր առաջին սուրբ թարգմանիչների անունով, որ Ստ. Լիսիցեանցի թարգմանութեան պէս խայտառակ թարգմանութիւն հազիւ թէ լինի մեր ամբողջ գրականութեան մէջ սկսած Սահակի և Մեսրոպի օրերից մինչև մեր օրերը։

Սակայն մեր թերահաւատ դարում լոկ երդումով, ի հարկէ, ոչ ոքի չի կարելի համոզել, ուստի դիմում եմ չոր ու ցամաք փաստերի։ Թէպէտ ամենաազդու փաստն այն կըլինի, որ արտատպեմ այս էջերում Ստ. Լիսիցեանցի 736 մանրատառ երեսներից բաղկացած ամբողջ թարգմանութիւնը բառ առ բառ և տառ առ տառ, բայց որովհետև այդ անկարելի է, այդ պատճառով առաջ կբերեմ այդ թարգմանութիւնից այնքան օրինակ, որքան կարող են տեղաւորել լրագրի սուղ էջերն ի վնաս մեւս նիւթերի. իմ առաջ բերած պարբերութիւնները թերևս լեհերէն են, կամ ռուսերէն, գուցէ և էսքիմոսերէն կամ պապուասերէն, բայց հայերէն—ոչ մի պայմանով, այն աստիճան վայրենի կազմութիւն ու նին այդ պարբերութիւնները և չատ տեղ ուղղակի անհասկանալի են, առանց օտար լեզուի, օրինակ ռուսերէնի, օժանդակութեան։

Բաց անենք գրքի որ երեսն էլ պատահի և արտագրենք որ պարբերութիւնն էլ պատահի։

—

Պետրոնիոսը զարթեց հազիւ կէսօրին մօտ։

Ինձ պատահել է լինել Հերակլիայում։

Այդ ամենն իրականութիւնից դեռ անգոյն է։

Չկարողանալով տանել Ներոնի բռնութիւններին։

Կգրէի եպիգրամաները, որոնց սակայն ոչ ոքի չէի կարդա(յ)։

Մի րոպէ մոռացաւ կոսացի աղջիկների մասին։

Կլաւդիոս Կեսարը սկսեց վախենալ

Ինչպես նաև ամենայն ուրախությամբ հայտնում ենք մեր ընթերցողներին, որ մեր հարգելի բարերար Ալեքսանդր Ալեքսանդրի Մանթաշյանցը մեզ է ուղարկել 1000 ռ. ի նպաստ մեր աղքատ աշակերտների։

Ընդունեցեք մեր անկեղծագույն շնորհակալությունը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի Գերագույն Դատարանի Սենատը վերջերս քննության առավ Ռուսաստանի Ազգային Բանկի կողմից Ռուսաստանի Ասիական Բանկի դեմ հարուցված հայցը։ Ասիական Բանկը պարտավորվել էր Ազգային Բանկին վճարել 1872 թ. Լիվոսի կեզևսատուտյան պատերազմի ժամանակ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից Ազգային Բանկից ստացված 3 միլիոն ռուբլի։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել այդ գումարը, պատճառաբանելով, որ այդ գումարը ստացվել է ոչ թե Ազգային Բանկից, այլ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից։ Սենատը, քննելով գործը, որոշել է հայցը մերժել։

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի Ասիական Բանկը հիմնադրվել է 1872 թ. Լիվոսի կեզևսատուտյան պատերազմի ժամանակ, որի նպատակն էր եղել Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից Ազգային Բանկից ստացված 3 միլիոն ռուբլի։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել այդ գումարը, պատճառաբանելով, որ այդ գումարը ստացվել է ոչ թե Ազգային Բանկից, այլ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից։ Սենատը, քննելով գործը, որոշել է հայցը մերժել։

ՄՈՍԿՎԱ, 12 մարտի։ – Ֆինան. հա-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի Գերագույն Դատարանի Սենատը վերջերս քննության առավ Ռուսաստանի Ազգային Բանկի կողմից Ռուսաստանի Ասիական Բանկի դեմ հարուցված հայցը։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել Ազգային Բանկին 1872 թ. Լիվոսի կեզևսատուտյան պատերազմի ժամանակ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից Ազգային Բանկից ստացված 3 միլիոն ռուբլի։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել այդ գումարը, պատճառաբանելով, որ այդ գումարը ստացվել է ոչ թե Ազգային Բանկից, այլ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից։ Սենատը, քննելով գործը, որոշել է հայցը մերժել։

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի Ասիական Բանկը հիմնադրվել է 1872 թ. Լիվոսի կեզևսատուտյան պատերազմի ժամանակ, որի նպատակն էր եղել Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից Ազգային Բանկից ստացված 3 միլիոն ռուբլի։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել այդ գումարը, պատճառաբանելով, որ այդ գումարը ստացվել է ոչ թե Ազգային Բանկից, այլ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից։ Սենատը, քննելով գործը, որոշել է հայցը մերժել։

ՄՈՍԿՎԱ, 12 մարտի։ – Ֆինան. հա-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի Գերագույն Դատարանի Սենատը վերջերս քննության առավ Ռուսաստանի Ազգային Բանկի կողմից Ռուսաստանի Ասիական Բանկի դեմ հարուցված հայցը։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել Ազգային Բանկին 1872 թ. Լիվոսի կեզևսատուտյան պատերազմի ժամանակ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից Ազգային Բանկից ստացված 3 միլիոն ռուբլի։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել այդ գումարը, պատճառաբանելով, որ այդ գումարը ստացվել է ոչ թե Ազգային Բանկից, այլ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից։ Սենատը, քննելով գործը, որոշել է հայցը մերժել։

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի Ասիական Բանկը հիմնադրվել է 1872 թ. Լիվոսի կեզևսատուտյան պատերազմի ժամանակ, որի նպատակն էր եղել Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից Ազգային Բանկից ստացված 3 միլիոն ռուբլի։ Ասիական Բանկը հրաժարվել էր վճարել այդ գումարը, պատճառաբանելով, որ այդ գումարը ստացվել է ոչ թե Ազգային Բանկից, այլ Ռուսաստանի Ասիական Բանկի կողմից։ Սենատը, քննելով գործը, որոշել է հայցը մերժել։

ՄԵՂՔ ՅՈՒՄՈՒ ԲՆ

ՂՈՍՏՈՒՆԻՑ — Մարտի 20 ի ցույց տրված 21-ի գիշերը, ժամն ուղիղ 4 ին այստեղ Բիրմիշարժի ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՊՈՍՏՈՎԻՑ — Մարտի 21 ին մի տարօրինակ ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՊՈՍՏՈՎԻՑ — Մարտի 21 ին մի տարօրինակ ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՄԵՂՔ ՅՈՒՄՈՒ ԲՆ

ՂՈՍՏՈՒՆԻՑ — Մարտի 20 ի ցույց տրված 21-ի գիշերը, ժամն ուղիղ 4 ին այստեղ Բիրմիշարժի ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՊՈՍՏՈՎԻՑ — Մարտի 21 ին մի տարօրինակ ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՄԵՂՔ ՅՈՒՄՈՒ ԲՆ

ՂՈՍՏՈՒՆԻՑ — Մարտի 20 ի ցույց տրված 21-ի գիշերը, ժամն ուղիղ 4 ին այստեղ Բիրմիշարժի ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՊՈՍՏՈՎԻՑ — Մարտի 21 ին մի տարօրինակ ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՄԵՂՔ ՅՈՒՄՈՒ ԲՆ

ՂՈՍՏՈՒՆԻՑ — Մարտի 20 ի ցույց տրված 21-ի գիշերը, ժամն ուղիղ 4 ին այստեղ Բիրմիշարժի ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՊՈՍՏՈՎԻՑ — Մարտի 21 ին մի տարօրինակ ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՄԵՂՔ ՅՈՒՄՈՒ ԲՆ

ՂՈՍՏՈՒՆԻՑ — Մարտի 20 ի ցույց տրված 21-ի գիշերը, ժամն ուղիղ 4 ին այստեղ Բիրմիշարժի ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՊՈՍՏՈՎԻՑ — Մարտի 21 ին մի տարօրինակ ցնցում է տեղի ունեցել։ Ցնցումը տևել է 7 վայրկյան։ Ցնցման ուղղությունը հյուսիս-արևելքից դեպի հարավ-արևմուտք։ Ցնցումից վնասներ չեն հայտնվել։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԱՏՄԵՍՔ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

— (Ուշադրութեամբ կարդացէք եւ տարածեցէք)

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Գրեց Ս. Վրդ. Պետրոսեան

Հայրենիքի պատմութիւնը մեր հայրենիքին համար ունի մեծ նշանակութիւն։ Ան մեզ կը սորվեցնէ, թէ ինչպէս մեր նախնիները կռուեցան հայրենիքի սահմանները պաշտպանելու համար, ինչպէս զոհեցան անոր ազատութեան եւ անկախութեան համար։ Ան մեզ կը սորվեցնէ, թէ ինչպէս մեր նախնիները ապրեցան հայրենիքի մէջ, ինչպէս աշխատեցան անոր բարգաւաճման համար։ Ան մեզ կը սորվեցնէ, թէ ինչպէս մեր նախնիները ստեղծեցին մեր ազգային մշակոյթը, մեր գրականութիւնը, մեր արուեստը, մեր գիտութիւնը։ Ան մեզ կը սորվեցնէ, թէ ինչպէս մեր նախնիները ապրեցան հայրենիքի մէջ, ինչպէս աշխատեցան անոր բարգաւաճման համար։ Ան մեզ կը սորվեցնէ, թէ ինչպէս մեր նախնիները ստեղծեցին մեր ազգային մշակոյթը, մեր գրականութիւնը, մեր արուեստը, մեր գիտութիւնը։

Հայրենիքի պատմութիւնը մեր հայրենիքին համար ունի մեծ նշանակութիւն։ Ան մեզ կը սորվեցնէ, թէ ինչպէս մեր նախնիները կռուեցան հայրենիքի սահմանները պաշտպանելու համար, ինչպէս զոհեցան անոր ազատութեան եւ անկախութեան համար

խոհեմութիւն լինի այն բանը, որ երկու հազար զինուոր Թողնուի խիստ սահմանափակուած դեսպանական թաղում դեսպանատները պահպանելու համար. նրբանք կարծում են, թէ աւելի լաւ կըլինի բանակ չինել Պեկինից 12 կամ 15 մղոն հեռաւորութեամբ, որտեղից հարկաւոր դէպքում կարելի լինի հեռագրով զօրքեր կանչել, մանաւանդ որ երկիւղ կայ, թէ զօրքերի ներկայութիւնը Պեկինում կարող է միջազգային բարդութիւններ յարուցանել։

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

[Ժամերը նշանակում են Պետերբուրգի ժամանակը, փակագծերի մէջ—Թիֆլիսի ժամանակը]

Արագընթաց գնացքը № 2 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է (չաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը) 7 ժ. 56 ր. (8 ժ. 54 ր.) առ., հասնում է Բագու 9 ժ. (9 ժ. 58 ր.) երեկոյեան։

Արագընթաց գնացքը № 1 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է 6 ժ. 50 ր. (7 ժ. 48 ր.) առ., Թիֆլիս հասնում է 8 ժ. 12 ր. (9 ժ. 10 ր.) երեկոյեան։

Պոստային գնացքը № 3 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է 11 ժ. 15 ր. (12 ժ. 13 ր.) երեկոյեան, Թիֆլիս հասնում է 5 ժ. 35 ր. (6 ժ. 33 ր.) յերեկուայ. Թիֆլիսից Բաթում մեկնում է 6 ժ. 30 ր. (7 ժ. 28 ր.) երեկոյեան, Բաթում հասնում է 7 ժ. 10 ր. (8 ժ. 08 ր.) առ.։

Մարդատար գնացքը № 5 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է 3 ժ. 5 ր. (4 ժ. 3 ր.) յերեկուայ, Թիֆլիս հասնում է 8 ժ. 23 ր. (9 ժ. 21 ր.) առ., Թիֆլիսից Բաթում մեկնում է 9 ժ. 3 ր. (10 ժ. 1 ր.) առ., Բաթում հասնում է 9 ժ. 11 ր. (10 ժ. 9 ր.) երեկոյեան

Մարդատար գնացքը № 6 Բաթումից Թիֆլիս մեկնում է 8 ժ. 56 ր. (9 ժ. 54 ր.) առ., Թիֆլիս հասնում 8 ժ. 42 ր. (9 ժ. 40 ր.) երեկոյեան։

Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 9 ժ. 22 ր. (10 ժ. 20 ր.) երեկոյեան, Բագու հասնում է 1 ժ. 25 ր. (2 ժ. 23 ր.) յերեկուայ։

Պոստային գնացքը № 4 Բաթումից Թիֆլիս մեկնում է 10 ժ. 4) ր. (11 ժ. 45 ր.) երեկոյեան, Թիֆլիս հասնում է 11 ժ. 18 ր. (12 ժ. 16 ր.) առ., Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 12 ժ. 36 ր. (1 ժ. 34 ր.) յերեկուայ, Բագու հասնում է 7 ժ. (7 ժ. 58 ր.) առ.։

Թիֆլիսից Կարս մեկնում է 10 ժ. (10 ժ. 58 ր.) երեկոյեան, հասնում է Ղարաքիլիսա—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալէքսանդրապոլ—8 ժ. 27 ր. (9 ժ. 25 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) յերեկուայ։

Կարսից մեկնում է 4 ժ. 12 ր. (6 ժ. 10 ր.) յերեկուայ, հասնում է Ալէքսանդրապոլ—7 ժ. 40 ր. (8 ժ. 38 ր.) երեկոյեան, Ղարաքիլիսա—11 ժ. (11 ժ. 58 ր.) կիրակուայ, Թիֆլիս—5 ժ. 15 ր. (7 ժ. 13 ր.)։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՏԱՄՆԵՐՈՑ
ՖԼՈՐԱ ԵԱՆՈՎԼԵՒՆԱ
ԲՐՈՆ-ՓՈՆ-ԲՐԵՆՆԵՐ
Ընդունում է առաւօտեան ժ. 9—2
երեկոյեան ժ. 4—7
ԹԻՓԼԻՍ, Միխայլովսկայա, № 71.
(471) 50—19

ՄԱՆՐԵՐԻ ՆԵՐԿ
ՊՐԻՄԱ ԻՆԴԻԱՆ
ԳՆՏԵՐՈՒՐԻ
ՏԵԽՆՈ-քիմիական լաբորատորիայի
Արագ, ամուր և քնական ներկում է մազերը սեւ, մոյգ-խարտեաշ և խարտեաշ գոյներով
Գլխաւոր պահեստը
С.-Петербургъ, Коломенская, д. №12
Վաճառւում է ամեն տեղ
(М)№ 18. 12—6

(М)№3 27

БՈՒԼՈՐ ՏԻԿՆԱՅՔ
լաւ հաւաքակութիւնից դէմքի համար գործ են ածում առողջապահական քիմիական մաքուր պուդր
ՀԻԳԻԵՆԱ ԸՆԿ.
«ՀԻԳԻԵՆԱ» պուդրան
յոլորովին անվնասակար է, շատ լաւ և աննկատելի կերպով է նստում դէմքի վրայ, կաշուն տալիս է անհրաժեշտ քնքշութիւն և սպիտակութիւն։
Վաճառումը Պետերբուրգի Տեխնո-քիմական Լաբորատորիայի պահեստներին կից։
Գլխաւոր պահեստը
С.-Петербургъ. Коломенская, д. 12
Վաճառւում է ամեն տեղ։
(М.) 52539 21—15

ԿԱՊՍԻԼՆԵՐ ՄԱՏԻԿՈՅԻ
[Capsules au Matico].
ԴՐԻՄՈ ԵՒ ՀՆԳ. ԴԵՂԱԴՈՐՆԵՐԻ
Թոյլ է արուած Ռուսիայում։

Անյապաղութեամբ գործ է ածւում հոնորէի բժշկութեան ժամանակ, երբէք չյոգնեցնելով ստամոքսը, ինչպէս այդ լինում է, երբ գործ է ածւում Կոպայի բալզամը հեղուկ ձեւով։
Парижъ, 8, Rue Vivienne և գլխաւոր դեղատներում։
(М.) 7728 23—5

ՄՕՏ ՕՐԵՐԻՍ ԼՈՅՍ Լ ՏԵՍՆԵԼՈՒ
ՓԱՐՐԱՐԻ ՔԱՐՈԶՆԵՐ
ԴԻՆՆ Լ 1 ՐՈՒԲԼԻ
Քահանաները և իմ նախկին աշակերտները կարող են ամենայն սիրով ձրի ղանալ օրինակները, ուղարկելով միայն պոստի ծախք (10 կոպ.)։
Դրամաճառները կըստանան 40% զիջում, եթէ կանխաւ վճարեն գինը և առաջարկեն 10 օրինակ պատուիրեն։
Հասցէս.— Св. Эчміадзинъ. Типографическому Комитету. Съ передачею (576) 3—3 С. М. Սեդրակ Մանդինեան

ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԻՐԵՐ
Ծախւում են գործածուած, նոր և բոլորովին դուրս կանգնած կահկարասիք, տուն կահաւորելու իրեր, բրոնձ, սարք, ոսկի, թանկագին քարեր։ Москва, Неглинный проѣздъ, пассажъ Солодовникова рядомъ съ Абрикосовымъ Մոսկուա, Սոլոդովնիկովի պասաժ մուտքը Նեգլինից։ (М.) 8514 23—4

Մասնագէտների ցուցմունքների համաձայն՝ նոր կրեմ ԿՐԵՄ ԱՄԻԿՈՍ CRÊME AMYKOS
Դէմքին տալիս է և երկար ժամանակ պահպանում թարմ ու առոդջ գոյն, ոչնչացնում է դէմքի խաւերը, բծերը, արևահարումը և կարմրութիւնը. անհրաժեշտ է դէմքի գեղեցկութիւնը պահպանելու համար։
Սրսուակի գինն է 1 ր. 25 կ.։ Երկու սրսուակը ետևից. Ռուսիա ուղարկւում է 3 ր. 50 կ. վճարով։
Ստանալ կարելի է Ռուսիայի բոլոր դեղատներում և կամ. խանութներում Մեծ քանակութեամբ վաճառւում է հնարողների մօտ՝ Торговый Домъ «Парфюмерная лабораторія І. ГОЛЛЕНДЕРЪ», С.-Петербургъ, (М.) № 9523 Разъѣзжая, 13 5—3

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ Գոլլենդերի վազելինի սապոն՝ մեծ կտորը 30 կ.։ Գոլլենդերի վազելինի պուդրա՝ տուփը 30 կ. և 60 կ.։ Նոյնը փարփոռի տուփերի չքեղ գեղազարդ ամանում Վիոլետ դը-Պարմ հոտով՝ գինը 1 ր.։
Ի. ԳՈԼԼԵՆԴԵՐԻ ԵՐԴՈՒՋԵՐԻՑ ՎԱԶԵԼԻՆԻ ՍԱՊՈՆ
Նախատ են հանուել «Գոլլենդերի» արդուզարդի վազելինի կեղծ սապոնները ւստ ի «Ի. Գոլլենդերի պարֆիւմերիայի լաբորատորիայի» առևտրական տուր, այդ բանի վրայ դարձնելով արդյ հաստատութեան ուշադրութիւնը՝ խնդրում է կեղծ սապոն չգնելու համար միշտ պահանջել միմիայն «Գոլլենդերի-արդուզարդի վազելինի սապոնը, որի բարձր յատկութիւնը անկասկած կատարեալ չէ։ Վաճառւում է կայսերութեան բոլոր քաղաքներում, դեղատներում, դեղատային և կոմմիսիոնական խանութներում
Մեծ քանակութեամբ վաճառւում է հնարողների մօտ՝ Торговый Домъ «Парфюмерная Лабораторія І. ГОЛЛЕНДЕРЪ». С. Петербургъ, Разъѣзжая ул., № 13. (М) № 9509 5—3

ԲՐՈԿԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Ա.Ռ.Ա.Ջ.Ա.Ր.Կ.Ո.Ի.Մ Է
„ՊԵՏՐՈԼ“ (ՅԵՂՈՒԿ)
մազերն ամրացնելու համար
„ԳԵՏՐՈԼ“ (սապոն)
Թեթը սչնչացնելու համար։
(М.)№ 104105 10—9

ПРЕДОСТЕРЕЖЕНІЕ
Въ виду появившихся за послѣднее время многочислен. поддѣлокъ и подражаній нашего
СЕКРЕТЪ КРАСОТЫ
ГЛИЦЕРО-ВАЗЕЛИНОВАГО МЫЛА „Молодости“
покорнѣйше просимъ публику обращать вниманіе на № 1017 разрѣшенія врачебнаго управленія и на фирму „А. Сіу и К°“
ЭТИКЕТЪ УТВЕРЖДЕНЪ ДЕПАРТАМЕНТОМЪ ТОРГОВЛИ и МАНУФАКТ.
ПОДДѢЛКИ БУДУТЪ ПРЕСЛѢДОВАТЬСЯ ЗАКОНОМЪ.
А.СІУ и К°
М 168326 6—6

■ ԿՈԼՈՆԻԱԼ ԱՊՐԱՆՔԻ, ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ ԵՒ ԼՈՑԵԼԵՂԵՆՆԵՐԻ ■
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ՋԱՔԱՐԻԱ ՅՈՎ. ՍՈՒԼԽԱՆՈՎԻ
ԴՈԼՈՎԻՆՍԿԻ ՊՐ. ՎՐԱՑ ԿԵՊԵՑՆԵՐԻ ԿՈՐՊՈՒՍԻ ԴԻՄԱՑ,
ՏԵԼԵՖՈՆ № 210
ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐԻՆ
Մագազինում գտնում են գատկական ընտիր, թարմ մթերքներ յայտնի ֆիրմաներից անմիջապէս ստացուած այսպէս ԱԼԻՒՐ 000 և 0000 Սոլոգովի և Վորնշտայնի՝ Լոստովի և Օգեսսայի չոգէպղպեղիքներից փաթրիկների պլոմպերով, ԽՈՋԻ Ա ԳՈՒԽՑ անուշահամ՝ փունջը 22 կ., իսկ առջևի ոտքը՝ 18 կ. փունջը, ԽՈՋԻ ԽՈՋԻ ԱԳՈՒԽՑ 28 կ. փունջը, ոտքի (վիշնեան) 23 կ. փունջը. ԿՈՎԻ ԻՒՂ ամենալաւ տեսակից մաքուր, վանիլ, զաֆրան, վիմոնի իւղ, ռոմ 1/4 և 1/8 ֆլակոններում յատուկ պատուիրած Զատկի պատկաների համար, և ուրիշ շատ բաներ և նորութիւններ։
Զայ առնողներին տրւում են գատկական նուէրներ ձրի—չայի ամաններ, 1/4 դիւժին բաժակներ կամ 1/2 փունտ կոֆէ մակիա և ցիկոր, շաշկաները կրկնակի սիւրպրիզներով և այլն։ Ամեն տեսակ ռուսաց և արտասահմանի խմիչքներ, նոյնպէս Կախէթիի գինի Կովկասի յայտնի ֆիրմաներից։
Մեր ֆիրման իբրեն համար նշանաւոր է ընտրել—ապրանքի մեծ քանակութեամբ վաճառումը չափաւոր վաստակով, որով միակերպ ապահովւում է առևտրի և ծախսերի չտները, որի համար խնդրում է յարգելի հաստատութիւնից անձամբ համոզուելու։

ՄԻ ՔԱՆԻ ԱՊՐԱՆՔԻ ԴՆԵՐԸ

Շաքար	15 կ. փունտը	Կոֆէ Ոսկէ Հաւայի	60 կ. փունտը
Շաքարաւազ	13 կ. »	» Արաբիայի	55 կ. »
Կոֆէ-մոկկո	45 կ. »	Կովի իւղ	31 կ. »
Թարմ մարմալադ	25 կ. »	Ցուներական ձիթապտուղ	20 կ. »
Կարամել	25 կ. »	Չէյ	20 կ. »
Կակաո հոլանդի	60 կ. »	Արքայական ալիւր	2 ր. 40 կ. պուդը
Կոֆէ Լևանի	40 կ. »	Դոնի չամպայն	70 կ. սկսած

ՎԵՏՑԵԼԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ 10 ԿՈՊԵԿ ԾԻԾԸ
Արքունական կալուածքի գինի ամեն տեսակի, մալաղոսի իսկական կրպ
(584) բացրած ճարպ։ 50—1

М. 164456 6—5

Дозв. цензурою Тифлисъ, Марта 28-го дня 1901 г. Տպարան Ա. Ի. Պետրովի Типографія А. И. Петрова, Голов. пр., № 12 Телефонъ 387